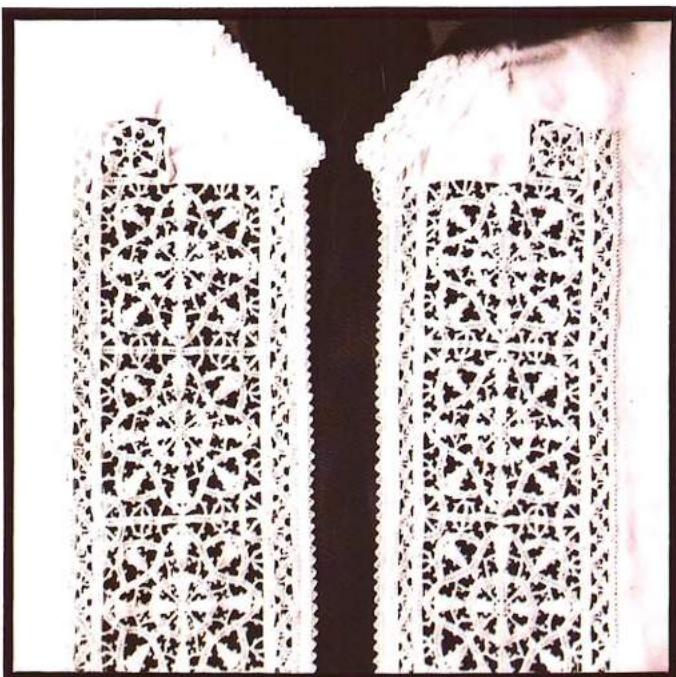




ŠIVANA ČIPKA NA KAPICI IZ DOBROTE. Zagreb, Etnografski muzej



ŠIVANA PAŠKA ČIPKA NA ŽENSKOJ KOŠULJI. Zagreb, Etnografski muzej

ČIPKA IZ STRIZIVOJNE. Zagreb, Etnografski muzej



na ili na prsima muške košulje. Priplet je nekad širok i više od 10 cm, starinska je šara geometrijska, novija s cvjetnim motivom. Bod je gusti obamet, srodan bodu šivane čipke.

Seljačke, domaće čipke na batiće, susreću se na poculicama u SZ Hrvatskoj, rađene debelim lanenim koncem ili vunicom, nekad i u dvije boje.

Tehnika uzlanja i preplitanja, tzv. *macramé* susreće se na starinskim plaktama u hrv. dijelu Posavine, gdje su rese ukrasno isprepletene, premda obično više nisu dio osnovne tkanine, nego su izvedene na kratkoj pruzi platna i prišivene na rub plahte.

Među čipkaste strukture ubraja se i način izrade jalbe tehnikom preplitanja niti, tzv. *egipatsko pletivo*.

LIT.: Z. Šufflay, Hrvatska čipka u domu i na oltaru, Beč 1908. — M. Gavazzi, Hrvatska narodna umjetnost, Zagreb 1944. — M. Gušić, Uz pitanje dubrovačke čipke, Anali — Dubrovnik, 1952. — Ista, Zbirka čipaka samostana sv. Marije u Zadru, Radovi HJZ, 1960. — Ista, Porijeklo čipke na batiće, ZNŽO, 1962, 40. — B. Štenczi, Neke arhaične tehnike na našem folklornom tekstilu, ibid. — M. Gušić, Čipkarski centri u Boki kotorskoj, Zbornik grada Kotora, Kotor 1970. — N. Bezić-Božanić, Tradicija čipkarske tehnike na otoci Hvaru i Visu od XVII. st. do danas, Makedonski folklor (Skoplje), 1985, 35. J. R. R.

ČITLUK, selo S od Sinja. U rimsko doba *Colonia Claudia Aequum* (grad je osnovao car Klaudije). Grad četvrtastog oblika bio je opasan zidinama. Istražen je dio foruma s kapitolijem te gradska vrata uz koja su bile dvije šesterokutne kule. U gradu su postojale uglavnom samo javne građevine. Iz Čitluka potječu mnoge skulpture: ukrasi lukova gradskih vratiju s reljefima Rome, Viktorije i pokorenog barbara, kipovi Rome i Fortune, Dijane — Hekate te velika Heraklova glava.

LIT.: E. Reisch, Colonia Claudia Aequum, Jahreshefte ÖAI, 1913. — A. P. Mišura, Colonia Romana Aequum Claudium, Graz — Wien 1921. — M. Šuić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976. — N. Cambi, Dvije skulpture iz antičkog Aequuma, VJAH, 1980, 74. — B. Gabričević, Iz antičkog perioda Cetinske krajine, Split 1984. — N. Cambi, Antička skulptura u arheološkoj zbirci Franjevačkog samostana u Sinju, Zbornik Kačić, 1985, 17. — A. Milošević, Čitluk, Novija arheološka istraživanja Aequuma, Arheološki pregled (Beograd), 1986. N. Ci.

ČIŽMEK, Ivan, arhitekt i urbanist (Zagreb, 23. X. 1937). Diplomirao na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu 1962. Bavi se planiranjem i projektiranjem stambenih naselja, turističkih kompleksa, gradskih centara i rekonstrukcijom gradskih jezgri. Radio je u Parizu (atelje A. Josica, 1966—68), a 1968—71. djeluje u radnim skupinama »X« i »Z«. S grupom »X« sudjeluje na natjecanjima za kulturni centar u Skoplju (1968, II. nagrada), za centar Bitolja (1968, posebna nagrada), za rješenje sajamskoga kompleksa u Skoplju (1969, otkup). God. 1976. s T. Odakom, T. Bilićem i Z. Vazdarom na natjecaju za stambeno naselje i centar Dugave dobiva I. nagradu, a 1977. s J. Matijevićem, D. Milasom i D. Pološkim dobiva I. nagradu za rješenje sekundarnoga gradskog centra, Trga Francuske Republike u Zagrebu. Izlagao je u okviru tzv. novih tendencija (1965), na izložbi »Izazov« (1971) u Zagrebu i samostalno (crteže) u Bjelovaru (1981). God. 1970—92. djeluje u Urbanističkom institutu Hrvatske gdje je izradio veći broj studija i provedbenih urbanističkih planova.

BIBL.: *Stambena zajednica IX u Zadru* (s D. Milasom), Arhitektura, 1974, 149; *Urbanistički projekt od ideje do realizacije Dugave* (katalog), Zagreb 1977.

LIT.: Ž. Sabol, Ivan Čižmek, ČIP, 1981, 342. — J. Holz, Povratak u budućnost, ŽU, 1990, 47. R.

ČORAK, Željka, povjesničarka umjetnosti i književnica (Zagreb, 15. III. 1943). Završila Filozofski fakultet u Zagrebu 1967, gdje je doktorirala s temom *Drago Ibler i hrvatska arhitektura između dva rata* (1976). Od 1972. zaposlena je u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu gdje 1990. postaje znanstvenim savjetnikom. Bavi se poviješću i teorijom moderne arhitekture i urbanizma, te pitanjima suvremenoga planiranja i zaštite prostora. Začetnik je sekcije Prijedlog Zagrebačkoga salona. Uz znanstvene radove, piše likovne i književne eseje i kritike, prevodi poeziju s francuskoga, talijanskoga i engleskoga jezika. God. 1968—71. bila je urednik likovne rubrike »Telegrama«, a 1976—87. glavni urednik časopisa »Život umjetnosti«.

BIBL.: *Novija slovenska arhitektura*, ČIP, 1968, 8; *Dubrovačko slikarstvo XV i XVI st.*, Kritika, 1969, 5; *Kaleidoskop*, Zagreb 1970; *Arhitektura u »Zemlji«* (katalog), Zagreb 1971; *Kvadratura kipa*, Teka (Beograd), 1972, 1; *Stil i karakter suvremenih zalvata u jadranski prostor*, ŽU, 1973; *Čega se sjeća secesija*, ČIP, 1975, 12; *Marino Tartaglia* (katalog), Zagreb 1975; *Grafički dizajn na izložbi »Secesija u Hrvatskoj«*, ČIP, 1977, 10—11; *Bollé u funkciji grada*, ibid. 1978; *Katedrala u funkciji grada*, ibid., 1979; *Trga nad pogodom*, ČIP, 1979, 2; *Počeci obrtne škole i vizuelni identitet Zagreba* (katalog), Zagreb 1980; *Postmoderna arhitektura*, Arhitektura, 1980, 172—173; *Crkva pokraj mora*, ibid., 1980; *U funkciji znaka — Drago Ibler i hrvatska arhitektura između dva rata*, Zagreb 1981; *Petar Knoll, teoretičar arhitekture*, Radovi OPU, 1981; *Nova slika: slikarske tendencije osamdesetih godina*, Zagreb 1982; *Trnje: korekcija kao projekcija*, Radovi IPU, 1984, 8; *Krematorij Mirogoj*, Zagreb

1987; *Zagrebačka katedrala* (s A. Deanović), Zagreb 1988; *Zagrebačka katedrala i devetnaesto stoljeće*, Peristil, 1988—89, 31—32; *Krhotine. Prilog poznavanju hrvatske provincije u XIX. stoljeću*, Zagreb 1991. Ž. D.

ČOVJEK I PROSTOR, glasilo Saveza društava arhitekata Hrvatske. Izlazi od 1954. kao dvotjednik, poslije kao mjesečnik. Časopis bilježi i kritički vrednuje mnogobrojne procese preobrazbe prostora (planiranje, gradnja, korištenje), likovno stvaralaštvo i kulturu, te društvena zbivanja s posljedicama u prostoru, profesionalnu praksu arhitekata (zamisli, projekti, ostvarenja). Glavni urednici su bili: Z. Marohnić (1954—58), V. Richter (1959—60), M. Begović (1962—76), D. Salopek (1977—80), T. Premrl (1981—82, 1987—90), B. Siladin (1983—86) i A. Laslo (1991). T. Pl.

ČRVAR → ČERVAR-PORAT

ČUČERJE, selo SI od Zagreba. Trobrodna barokna crkva *Pohoda Marijina* ima poligonalno svetište, malu kapelu, bočno smješten zvonik uz raščelanjeno pročelje s lijepim baroknim portalom. Obnavljana nakon potresa (1881. i 1908). Ima vrijedan barokni inventar: četiri oltara, figuralno ukrašenu propovjedaonicu — djelo radionice biskupa J. Branjuga, veliko raspelo i crkveno posuđe iz XVII. i XVIII. st. U blizini crkve skladna jednokatna župna kurija (1820).

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok.

A. Ht.

ČUIĆ, Miho, slikar (Tomislavgrad, oko 1750 — Seonica, 24. IV. 1809). Pripadao franjevačkome redu. Studirao je u Italiji, boravio u Grčkoj. Poslije popravka crkve i samostana u Fojnici (1798) oslikao je crkv. svod i oltar. Crkva je srušena 1884. a freske su uništene. U samostanu u Visokom nalaze se dvije njegove potpisane slike (*Sv. obitelj s Joakimom i Anom*, 1795; *Uznesenje Marijino*, 1804), a pripisuju mu se slike iz samostana u Fojnici (*Sv. Anto pustinjač*, *Sv. Bono*, *Portret fra Grge Ilijića*, *Bezgrešno začeće*). Slikao po uzoru na tal. renesansne i barokne majstore.

LIT.: M. Batinić, Franjevački samostan u Fojnici, Zagreb 1913, str. 143—146. — L. Čuturić, Nešto više o slikaru fra Miji Čuiću, Jugoslavenski list (Sarajevo), 24. VIII. 1939. — S. Tihčić, Stare slike i predmeti umjetnog obrta u franjevačkom samostanu u Fojnici, Naše starine (Sarajevo), 1957. — S. Rakić, Slikarstvo i skulptura, u katalogu: Franjevci Bosne i Hercegovine na raskršću kultura i civilizacija, Zagreb 1989. R.

ČULAR, Zlatko, kipar (Dubrovnik, 27. IX. 1935). Završio je Akademiju u Zagrebu 1957, specijalni odjel za kiparstvo 1959 (A. Augustinčić). Bio je suradnik Majstorske radionice A. Augustinčića 1959—63. U svojem kiparskom postupku polazi od ljudske figure, ali ističe osobitosti materijala, snagu i izražajnost mase i oblika. Sadržaj povezuje s egzistencijalnim značenjem humaniteta (*Jama*, 1962; *Leš koji se smije*, 1962; *Igmansko jutro*, 1971; *Prodor kroz materiju*, 1977; *Talac*, 1978). Samostalno je izlagao u Opatiji (1973), Splitu (1975), Rijeci (1977), Zagrebu (1977, 1979) i Beogradu (1979).

LIT.: B. Pavlović, Prva samostalna izložba Zlatka Čulara, ČIP, 1973, 248. — V. Ekl, Dinamička plastika, Vjesnik, 20. II. 1976. — M. Šolman, Zlatko Čular (katalog), Zagreb 1979. — R. Vruk, Smrt i prolaznost, Vjesnik, 7. XI. 1982. Z. Poz.

ČULIĆ, Prosper, arhitekt (Šibenik, 6. XII. 1889 — 22. III. 1967). Završio Arhitektonski fakultet u Grazu. Kraće vrijeme djelovao u Zadru i Šibeniku, a između dva rata u Splitu kao rukovoditelj Građevinskoga odsjeka gradskog poglavarstva. Na ranijim projektima upotrebljava tradicionalni građevni materijal (kamen) uz primjenu pov. i secesijskih elemenata; kasniji su mu radovi u duhu funkcionalističke arhitekture. Sudjeluje na brojnim natjecajima. Važnija su mu djela: zgrada pod juž. pročeljem Dioklecijanove palače (1921, srušena); zgrada u Marmontovoj ul. (*»Ilićev prolaz«*, 1922); kuća Matković na marjanskom stubištu; *»Kraljev svjetionik«* u luci (1935, srušen); kupalište Bačvice (s B. Katunarićem, 1941) — sve u Splitu; kuća Šare, vila Dominis i carinarnica u Šibeniku. D. Kt.

ČVRLJAK, Mate, kipar (Konjeverate kraj Šibenika, 30. IV. 1934). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1961 (V. Radauš). Bio je suradnik Majstorske radionice A. Augustinčića 1962—64. Likovni pedagog u Labinu. Portrete i figure u gipsu oblikuje impresionistički, dok je u kamenu bliži kubističkoj modelaciji (*Marica*, 1974; *Autoportret*, 1976; *Nadia*, 1977; *J. Vukadin*, 1978). Izradio je poprsja i spomenike u Zagrebu, Labinu, Pazinu, Rovinju, Čapljini, Osijeku, Drnišu i Skoplju. Samostalno izlagao u Dubrovniku (1972), Rijeci (1973, 1988, 1989), Splitu (1975, 1986), Labinu (1976) i Zagrebu (1974, 1978).

LIT.: V. Bužančić, Mate Čvrljak (katalog), Zagreb 1978. — V. Ekl, Mate Čvrljak (katalog), Rijeka 1988. — D. Glavočić, Mate Čvrljak (katalog), Rijeka, 1989. Ž. Sa.

ČVRSTEC → SVETI PETAR ČVRSTEC



ČITLUK, Heraklova glava. Sinj, franjevačka zbirka

ČUČERJE, portal crkve Pohoda Marijina

